

malment de propietat mitjana. Les zones de difícil recollida eren aquelles de molta petita propietat, properes a Manacor, de recent nova ocupació amb una funció exclusivament residencial, sovint il·legal, i que ha provocat un desplaçament i oblit dels topònims antics.

La zona de la costa era sens dubte la més difícil; grans àrees infraexplotades durant segles, molt ben conegudes pels roters (una forma d'explotació de molt baixa intensitat), que una vegada desplaçats o desapareguts han deixat en l'oblit aqueixa toponímia. Les zones ocupades per urbanitzacions modernes són pràcticament irreconstruïbles. Només els pescadors ens podien oferir els talassònims, però el desplaçament d'aqueixa activitat artesanal també ha fet molt difícil la reconstrucció de la toponímia de costa a part d'aquells topònims més generals.

Una toponímia més precisa, com la de les cloves i sementers, podia resultar massa ambiciosa per a l'àmbit del treball; no obstant això, s'han recollit la dels paratges més grans.

Els dos grans fonaments d'aqueix treball, la llista dels topònims i la cartografia que els ubica, no s'han pogut introduir en aqueixa publicació donat l'espai que ocuparia.

AGRAÏMENTS A

Toni Pasqual
Sa Taula des Sirocco
A la madona i a l'amo de Can Bessó
Nofre Galmés de Ses Talaioteles
Germans Cirkues (Andreu i Tomàs)
Joan Parera (des Rafal Pudent)
Francisco Pastor (de So Na Moixa)
Joan Fullana (de Can Pates)
Biel Munar (de Son Conte)
Als amos de Son Fortesa
A na Bel de Tortova Nou,
etc.

BIBLIOGRAFIA

Mapa de Mallorca. DESPUIG I DAMETO. 1784.
Els torrents de Manacor. GRIMALT GELABERT, Miquel. Col·lecció "així és Manacor". Publicació Ajuntament de Manacor, 1990.
Història de Manacor, s XIII. FERRER ROSSELLÓ
Diccionari Català-Valencià-Balear, ALCOVER-MOLL (deu volums).
Onomasticon Cataloniae COROMINES (1989-...) volum de les Illes Balears.
Corpus de Toponímia de Mallorca MASCARÓ PASSARIUS. Palma de Mallorca (deu volums).
Carrers de Manacor, JOSEP M FUSTER . Ajuntament de Manacor, 1997. Col. "Així és Manacor".
Història de Manacor, segle XV. RAMON ROSSELLÓ VAQUER. Mallorca, 1979

Els fluxos migratoris extracomunitaris a Manacor: trets, realitat, necessitats i recursos.

Z. Laaroussi

El fenomen migratori al municipi de Manacor i les seves característiques

El moviment migratori com a fenomen social és global, integral i complex ja que abraça diferents dimensions: socials, culturals, laborals, econòmiques, polítiques i legislatives. La nostra comunitat balear en general i el nostre municipi en especial no han estat aliens a aquest moviment migratori, ni tampoc a les transformacions socioeconòmiques que ha comportat des de la dècada dels 50. Segons l'estudi del Centre de Recerca Econòmica de Sa Nostra, el nombre de residents estrangers a les Balears és de 126.505 respecte a la seva població total que suma 947.361; és a dir, la taxa d'estrangers arriba a un 13,35% davant el 10,88% del padró del 2002.

Aquest moviment com a fenomen social és complex i no és fàcil de tractar, conèixer o analitzar des d'un sol àmbit, ja que abraça diferents dimensions: socials, culturals, laborals, econòmiques, polítiques i legislatives. És a dir, aquest fenomen és un fenomen global, complex i integral.

1. **Global** per dos motius: primer, per la dimensió planetària, que fa impossible examinar-lo des de la perspectiva d'un estat nacional; i després, per la integració social, que no només obeeix a una decisió particular de l'immigrant, a un camí que s'ha de recórrer en solitari, més aviat al contrari: la societat d'acollida ha de garantir els seus drets com a ciutadans en igualtat, però al mateix temps ha d'orientar els seus valors i normes de convivència cap a l'enteniment mutu. Mai no serà possible una integració social si aquesta no s'entén com una relació i negociació diària entre dues parts: la societat d'acollida i els immigrants; calen esforços per ambdós

pols i canvis per les dues parts. Estic ben segura que el resultat sempre serà complex, fins i tot inesperat, ja que es tracta de construir una societat diferent on capiguem tots, sens dubte més rica i plena de matisos. Tampoc no heu d'oblidar que aquest procés és un joc i una relació desigual, que seguirà sent així mentre existesqui una simetria en el poder i en els recursos.

2. **Complex** per la seva característica heterogènia i plural, ja que no existeix "la immigració" ni tampoc un tipus homogeni d'immigrants. A més, els projectes migratoris no són similars o únics, sinó que es diferencien en funció dels mecanismes de desplaçament, els països d'origen, les motivacions, els objectius d'aquests protagonistes.
3. **Integral** ja que involucra els diferents aspectes (laborals, socials, culturals, jurídics, etc.) De les relacions socials. Per això intentar tancar aquest fenomen en una sola dimensió com la laboral o la social és totalment un error, ja que l'immigrant no és solament un treballador sinó que, per damunt de tot, és una persona. En aquest sentit, l'immigrant ha de ser tengut en compte com un ciutadà més. Jo m'atreviria a afirmar, des de la meua experiència, que el més complicat per a la societat d'acollida és acceptar que un estrany hauria de tenir els mateixos drets i deures que ells. En moltes ocasions, donar per fet que els immigrants tenen els mateixos drets i deures és motiu de conflicte interètnic.

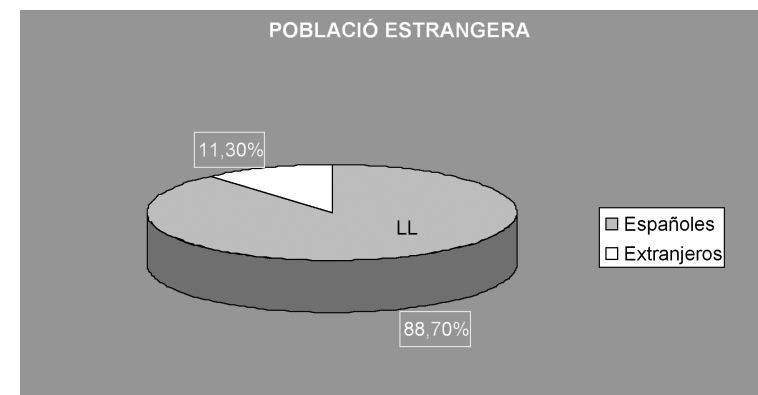
Si tornam al nostre municipi, ens trobam que l'arribada del turisme de masses i la reactivació industrial i de la construcció a Manacor han convertit aquest municipi d'una terra d'emigració a un territori d'immigració. Per tant, Manacor ha conegut quatre moviments migratoris:

- Un moviment intermunicipal
- Un moviment peninsular
- Un moviment transcontinental
- Un moviment d'immigració laboral

Aquest darrer moviment de sud a nord és el que ha experimentat el creixement més fort durant els darrers anys, ja que la població d'immigrants extracomunitaris ha estat en constant augment no tan sols a Manacor sinó a tota la resta de l'illa.

Actualment, a Manacor la població estrangera és de 5.859 persones, que pertanyen a 65 nacionalitats, i representen, així, l'11,30% del total de la població manacorina. L'esmentada població estrangera es distribueix en un 44,78% de comunitaris i un 55,22% de no comunitaris. Dins aquest darrer col·lectiu el 50% és de procedència magrebina i la resta és de països sud-americans i d'altres.

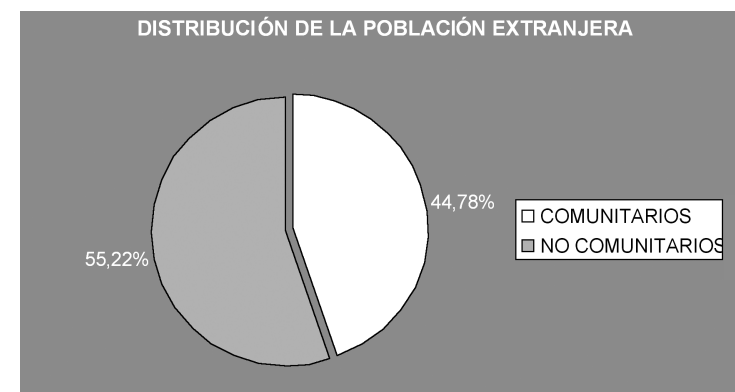
MANACOR: POBLACIÓ ESTRANGERA

PERCENTATGE:
 ESPANYOLS: 88,70%
 ESTRANGERS: 1,30%

Font: Padró Municipal de Manacor 2003
 Institut Nacional d'Estadística (INE)

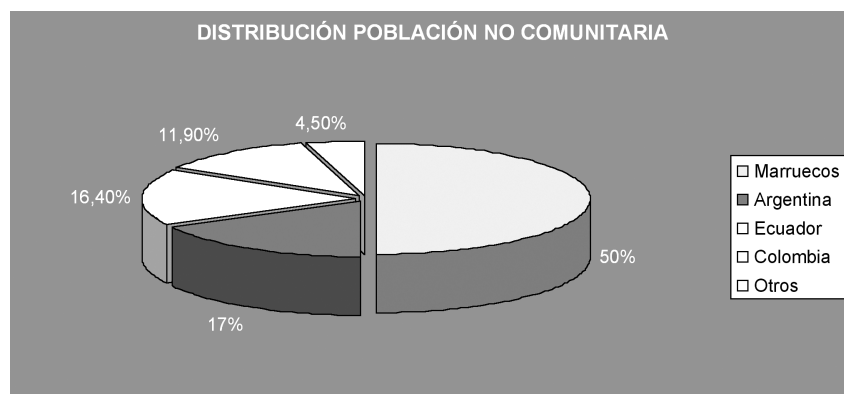
MANACOR: DISTRIBUCIÓ DE LA POBLACIÓ ESTRANGERA

PERCENTATGE:
 COMUNITARIS: 44,78%
 NO COMUNITARIS: 55,22%

Font: Padró Municipal de Manacor 2003
 Institut Nacional d'Estadística (INE)

DISTRIBUCIÓ DE LA POBLACIÓ NO COMUNITÀRIA

PAÏSOS	DISTRIBUCIÓ
MARROC	50%
ARGENTINA	17%
EQUADOR	16,40%
COLÒMBIA	11,90%
ALTRES	4,50%

Font: Padró Municipal de Manacor 2003
 Institut Nacional d'Estadística (INE)

Tant el perfil, les característiques, els projectes migratoris com el procés d'integració en la societat manacorina canvia d'un col·lectiu a l'altre.

Al col·lectiu dels sud-americans predomina el perfil femení; els projectes migratoris solen ser iniciativa de les dones i una vegada que estan establertes aquí, inicien la reagrupació familiar. En altres ocasions emigra tota la família, sense una regularització prèvia. Aquesta realitat ha provocat que moltes d'aquestes famílies i els nins que són a les escoles estiguin en una situació irregular i en alguns casos amb poques possibilitats de regularitzar la seva situació a curt termini. Dins aquest col·lectiu, especialment els argentins i els uruguaians tenen un nivell cultural i de qualificació professional bastant alt i solen tenir la nacionalitat italiana o espanyola. I per tant les seves necessitats i demandes són ben diferents de les de la resta del col·lectiu (Informació i assessorament dels recursos, homologació de títols universitaris, etc.). Per una altra banda, els colombians i els equatorians, generalment solen tenir un nivell cultural més baix. En general, dins aquest col·lectiu, i en relació a l'àmbit laboral, hi destaca la participació de la dona –quasi en exclusiva–, treballant en el servei domèstic, bé sigui com a interna, o bé realitzant hores de forma

puntual o periòdica en diferents domicilis. Aquesta realitat sociolaboral coincideix amb el diagnòstic de la necessitat i la realitat de la immigració extracomunitària al municipi de Manacor fet pel Gabinet D'orientació Laboral (Séix) del Consell de Mallorca. Segons els professionals, respecte a la realitat de la població d'immigrants s'observa que en el darrer any ha augmentat la derivació d'usuaris sud-americans, especialment equatorians i colombians. A més, els demandants són majoritàriament de població femenina.

Un altre tret d'aquests dos darrers col·lectius esmentats és la càrrega familiar en el cas de les famílies monoparentals. És a dir, hi ha moltes dones soles amb fills que encara no han arribat a l'edat d'escolarització. Aquesta realitat dificulta encara més la realització, per part d'aquestes dones, de qualque tipus d'activitat laboral.

Aquesta realitat sociocultural canvia totalment en el col·lectiu magrebí, que fins als dos darrers anys es caracteritzava pel perfil masculí: a Manacor, a la dècada del 2000, els homes representaven el 85% del total de la població magrebina i les dones només eren el 15% (el nombre era de 217 homes i 87 dones). Actualment, segons les dades del Padró Municipal, la població femenina marroquina representa el 41% del total de la població. L'augment d'aquesta població femenina i del conjunt de la població marroquina en els darrers tres anys s'ha degut al constant procés de reagrupació familiar. Actualment hi ha 1.497 marroquins al cens, no sabem quants n'hi ha sense censar tenint en compte la nova reforma de la Llei d'estrangeria. Si contrastam aquesta xifra del 2004 amb la del 2000 podem veure que la població és cinc vegades més nombrosa. Això no vol dir que hagin vingut més marroquins a Manacor, sinó que tots aquells homes que vivien tots sols o compartien pis amb compatriotes, amb el pas del temps han aconseguit una estabilitat, documental i econòmica, que els ha ajudat a poder reagrupar la seva família. S'ha de tenir en compte també que la gran majoria són famílies nombroses (d'entre 3 i 8 fills). I per altra banda, el creixement d'aquesta població es deu, en menor mesura, a la mobilitat que caracteritza el col·lectiu d'immigrants en general (mobilitat entre municipis del Pla, o mobilitat peninsular).

El seu baix nivell cultural i la seva procedència rural (Rift) ha fet que aquest col·lectiu es centri en els pobles agrícoles com el cas nostre de Manacor i es dediqui a les feines del camp. Una altra part es dedica a la construcció, mentre que la gran majoria de les dones es dediquen a les feines domèstiques. Això no vol dir que aquestes dones fossin inactives allà en el seus pobles sinó tot al contrari, són dones molt actives i lluitadores, que compaginaven les seves tasques domèstiques amb les feines del camp, per ajudar a mantenir l'economia familiar. Una vegada aquí, en una societat nova, estranya i aliena, les dones apareixen invisibles i identificades únicament en relació als marits. Resten a l'ombra i la seva sort va lligada a la del seu home. Però la necessitat econòmica familiar ha fet que moltes d'aquestes dones que viuen a Manacor es vegin obligades a habitar-se als nous costums, a aprendre l'idioma i a tot el que comporta incorporar-se al mercat laboral: una nova distribució del temps i, en general, adaptació a un nou context social.

Enmig d'aquest procés d'adaptació, lluiten i s'esforcen per conciliar els seus costums i tradicions amb els codis de conducta de la nova societat. Però la resposta de cada una d'elles varia d'acord amb l'edat, els seus propis recursos personals, les seves aspiracions, les seves expectatives, els codis familiars i els propis de la seva comunitat. Enmig d'aquesta cruïlla de dos models socials ben diferents, trobam dones que senten una atracció pels nous valors del país d'acollida però pateixen conflictes emocionals i resistència al canvi, i cerquen la integració dels valors, de les normes i l'equilibri en els llocs on mantenen les tradicions lligades a allò quotidià, com el menjar, els vestits, el mobiliari i la decoració de la llar; tot això li proporciona certa estabilitat en la societat d'acollida. Aquestes dones tant si treballen dins de la llar com si accepten un treball assalariat ho consideren com una contribució al benestar de la família sense cap modificació del seu estatut familiar ni dels seus principis. Des del nostre punt de vista occidental i feminista no entenem aquest punt de vista i volem que siguin autònomes i independents com nosaltres, sense passar per un procés previ al canvi.

Hem d'evitar les actituds paternalistes com "pobres dones immigrants, que saben elles". Us puc assegurar des de la meua experiència amb elles que aquestes dones tenen criteri, el seu criteri, fruit de la seva realitat personal, social i cultural, i no podem ni devem posar en boca seva reivindicacions que a la nostra realitat personal, social i cultural hem arribat mitjançant un procés determinat. No podem obligar-les a copiar models de la nostra societat. Quan les dones reivindiquen des del seu propi procés qualsevol millora personal o social, hem de treballar al seu costat (escoltar-la i ajudar-la) i no l'hem d'obligar a pensar com ho feim nosaltres. Segons la nostra experiència amb aquestes dones, s'ha pogut comprovar que mitjançant la creació de necessitats aquest procés de reivindicació es pot accelerar.

Aquest col·lectiu d'homes i dones marroquins, a part de la seva característica rural, es caracteritza per la seva llengua i identitat cultural dins el conjunt de la diversitat del Marroc. És a dir, més del 90% de marroquins que resideixen a Manacor són rifenys (berbers). Són realment els nadius del Marroc des de fa més de 5.000 anys. Es van islamitzar i arabitzar en el segle VII. El berber o rifeny té una forta consciència de la seva identitat cultural i quan s'identifica, dins o fora del Marroc, primer s'identifica com a berber, després com a marroquí i per últim com a musulmà. Aquesta realitat cultural ha estat deguda a la discriminació i la marginació que aquest poble ha patit per part de l'administració marroquina a tots els nivells: polític, legislatiu, social i econòmic. L'ús de la llengua berber com una llengua vehicular dins l'àmbit familiar ha fet que sigui un factor determinant en la seva supervivència. Malgrat que la major part del Marroc és de parla berber, aquesta llengua no forma part del sistema educatiu i això impedeix que el nin berber s'eduqui amb la seva llengua materna, cosa que el condemna a un fracàs escolar massiu. A més, aquesta llengua no s'empra a l'administració, cosa que crea una situació de prejudicis als ciutadans que no dominen la llengua de l'administració. Tampoc no s'utilitza en les institucions judicials, cosa que du a un altre prejudici dels ciutadans a l'hora d'anar a fer gestions judicials. Aquesta situació de margi-

nació en què es troba la llengua berber obliga aquest col·lectiu, tant a dins com a fora del Marroc, a desenvolupar estratègies per defensar la seva identitat cultural. Els diferents comerços, botigues, carnisseries, locutoris regentats per aquest col·lectiu no serveixen tan sols per abastar la comunitat de productes típics marroquins o productes permesos per la religió musulmana (carn halal), sinó que també serveixen com a lloc de trobada, d'intercanvi d'informació, de recerca de feina i sobretot com a xarxes de suport psicosocial.

Un altre tret d'aquest col·lectiu és que és conservador, tradicional i patriarcal, la qual cosa provoca que a vegades no entenen el pes de l'educació en la nostra societat, i encara més quan es tracta d'escolaritzar les nines. És a dir, aconseguir que aquest col·lectiu se sensibilitzí en l'escolarització, tant dels nins com de les nines, és una lluita diària. En aquest sentit, no es tracta d'oferir més recursos, sinó de treballar i coordinar entre tots els serveis municipals i autonòmics per posar fi a aquest tipus d'absentisme escolar i garantir, així, el dret a l'educació per part d'aquestes nines.

Anàlisi del context educatiu

L'augment constant de la població immigrada a Manacor ha afectat d'una manera clara i directa a la realitat educativa del municipi, i conseqüentment es manifesta en l'augment d'alumnat de procedència estrangera als seus centres educatius en qualsevol moment del curs escolar. És un alumnat heterogeni, que prové d'un gran nombre de països, amb presència de tots tipus de cultures, religions i llengües molt diverses.

Aquesta incorporació del nou alumnat de distintes procedències i edats ha afectat no sols l'organització del centre, sinó també el currículum, ja que el fet social multicultural ha obligat el professorat dels nostres centres educatius a reflexionar i actualitzar els objectius de l'educació intercultural, conscients del fet que a l'escola li correspon facilitar l'adaptació i la integració del nou alumnat i de les seves famílies en la vida quotidiana del centre, sense perdre de vista l'objectiu final que és la inserció social.

Per tant, l'elaboració del pla d'acolliment i el seu desenvolupament per part dels diferents centres educatius del nostre municipi, amb la participació activa de la mediatra, ha estat una bona eina per desenvolupar, des del primer moment de l'arribada del nouvingut alumnat, les actuacions necessàries i ha facilitat així el tractament de les diferents cultures per igual, la seva integració social. Aquesta eina de treball ens ha ajudat a potenciar la capacitat de l'alumnat per aprendre a conviure en contextos culturals diversos.

Des de la Delegació de Cultura del nostre ajuntament, el programa de mediació intercultural, des de l'inici, s'ha dirigit a tots els diferents col·lectius d'immigrants extracomunitaris que resideixen al nostre municipi. Però sobretot al col·lectiu marroquí, ja que a part de ser el més nombrós també presenta més dificultats a

l' hora d' adaptació per les mancances lingüístiques i per les seves procedències i les característiques socials, perquè provenen de llocs rurals i amb un coneixement nul del funcionament d'una societat moderna i les seves institucions (educatiu, social sanitari, etc.).

Així, al llarg de tot el curs escolar els nostres centres educatius han rebut un gran nombre d'alumnat marroquí de la minoria Rifinya, d'edats diferents, amb escolarització prèvia o sense.

Des d'aquest àmbit educatiu s'ha insistit molt en el treball interdisciplinari i en xarxa. Així, la bona coordinació entre l'oficina d'escolarització, la mediadora intercultural, i els centres educatius ha estat molt profitosa i ha contribuït al fet que els alumnes nous i noves i les seves famílies tinguessin un bon acolliment i un tutejatge des del principi.

Però perquè aquestes famílies novengudes tinguin una bona ubicació al nostre municipi referent als diferents serveis, recursos de formació, aprenentatge de la llengua, etc., és necessari un pla d'acollida municipal, com a element bàsic i clau per a la seva adaptació i que ha de ser complementari a la tasca de la mediadora intercultural.

Davant la realitat educativa de les escoles, ens hem trobat amb una altra realitat tan complexa com la de les famílies immigrants, en general i especialment la de les marroquines. El seu nivell cultural és bastant baix o nul. Això és una dada bastant representativa perquè si molts al·lots manacorins reben ajudes dels seus pares relacionades amb les tasques escolars, aquests pares immigrants no poden donar suport als seus fills ja que els manquen els instruments i els coneixements per fer-ho. Emperò, això no vol dir que no puguin jugar un paper clau en l'esforç i el comportament dels seus fills. Si el tutor aconsegueix parlar amb ells, moltes vegades l'alumne canvia radicalment el seu comportament.

També cal destacar el paper tan important i cabdal de la dona rifinya en l'educació dels seus fills. Malgrat el seu analfabetisme, tenen més força de voluntat que els seus propis marits per aprendre l'idioma i adaptar-se al nou context social. Són conscients de les seves limitacions, emperò s'esforcen dia a dia per implicar-se més en l'educació dels seus fills. Al llarg del curs escolar podem constatar dones immigrants acompanyant els seus fills durant les seves activitats escolars (obres de teatre, tallers de pintura i plàstica, etc.), o simplement les veim recollint els seus fills de les escoles. Les seves consultes al Servei de Mediació Intercultural han estat molt nombroses, on acudien, acompanyades dels seus fills, perquè els explicassin les circulars i els fulls informatius dels centres escolars. Emperò, malgrat la seva gran voluntat i esforç es troben molt limitades i amb poques possibilitats per integrar-se en la vida social del municipi, sense oblidar-nos que són dones rifenyas que extrapolen les seves tradicions sense deixar lloc al canvi i progrés en el nou context social. Per això, quan es tracta d'una situació conflictiva que pertoca als seus valors culturals (per exemple els maltractaments), la gairebé totalitat d'elles opten pels valors tradicionals.

També s'ha pogut observar un altre aspecte que influeix negativament en el desenvolupament educatiu de l'alumne rifeny; es tracta de la segregació familiar. Molts d'alumnes viuen tan sols amb els seus concos, padrins, familiars o pares, on la germana major adopta les funcions de la mare, la qual es troba al Marroc a càrrec d'altres nins seus. Això és una dada molt important si considerem la mare com a peça clau en el si familiar quant a cura i càrrega efectiva que aporta als fills i a la repercussió que implica en la conformació del caràcter de l'alumnat. Aquests alumnes solen tenir una important càrrega de responsabilitat que motiva la relegació dels estudis a un segon lloc, per la qual cosa l'absentisme escolar és tan freqüent entre aquests al·lots.

Hem detectat un altre factor que obstaculitza l'evolució educativa de l'alumnat rifeny. Quant a la problemàtica de l'habitatge, hi ha una manca d'espai propi a la casa per estudiar i realitzar qualsevol mena de tasca escolar. Molts d'aquests al·lots comparteixen dormitoris, i alguns fins i tot llits, amb germans, mares o pares, i per tant no disposen d'un espai propi en què puguin estudiar o jugar, afegint a això les condicions infrahumanes dels habitatges i la insuficient dieta alimentària, sense oblidar també les escasses relacions extraescolars amb nins manacorins de la seva mateixa edat i la seva nul·la participació en les activitats extraescolars per motius purament econòmics. Aquesta informació està contrastada pel treball de camp d'un grup d'alumnes del segon curs d'Educació Social de la UIB en dos col·legis de Manacor: un de públic, Jaume Vidal; i l'altre de concertat, La Salle. Així, el procés de sociabilitat queda restringit exclusivament a l'àmbit domèstic, on els nins col·laboren en les tasques domèstiques i en la cura dels germans menors. Per tant, ens hem trobat enfront d'un dur quadre que impossibilita la integració efectiva i real d'aquests al·lots immigrants tant a les escoles com fora d'elles.

Emperò, els alumnes immigrants que no pertanyen a famílies nombroses i que han començat la seva escolarització des de preescolar demostren la mateixa adaptació i rendiment escolar que la resta dels seus companys.

En el cas dels adolescents immigrants rifenys que acudeixen als dos instituts de Manacor, Mossèn Alcover i Na Camel·la, la realitat educativa és prou diferent. Aquests adolescents són com qualssevol altres. Per construir la seva pròpia visió del món qüestionen la seva identitat i les seves identifications abandonant d'aquesta manera les seves eleccions anteriors. L'estatus. A més, a vegades sorgeixen conflictes en el context educatiu per motius culturals, és a dir, els alumnes adolescents musulmans es neguen a obeir les ordres del professorat que, en la gran majoria, és femení. L'adolescent rifeny musulmà es troba a l'institut enfront d'una realitat de contradiccions: està entre el model tradicional i conservador de la seva pròpia família, on el paper de la dona queda en segon pla, i el model educatiu occidental igualitari i antisexistista.

En resum, els alumnes immigrants marroquins de la minoria rifinya, especialment d'incorporació tardana, quan s'incorporen directament a l'ensenyament secundari presenten problemes importants de desmotivació, d'avorriment i de com-

portament. És a dir, el llarg procés de reagrupació familiar influeix d'una manera negativa en l'adaptació i el procés educatiu d'aquests nins. I quan arriben aquí, després d'un o dos anys d'espera, ja estan totalment desmotivats. Aquesta és, en general, la radiografia dels centres escolars, els seus alumnes, la seva situació familiar i la seva repercussió en el desenvolupament educatiu de l'alumne immigrant en general i el de la minoria rifenya en especial.

Diagnòstic de la població immigrant resident al municipi de Manacor des del punt de vista social

Els principals trets a destacar del diagnòstic i de la realitat sociolaboral dels diferents col·lectius d'immigrants residents al municipi de Manacor, entre d'altres són:

- L'heterogeneïtat del col·lectiu amb la presència de dos col·lectius d'origen molt destacats per sobre de la resta: el marroquí i l'equatorià, destacant en qualsevol cas, la presència de llatinoamericans en general, i la quasi nul·la presència d'asiàtics i africans (si exceptuem els marroquins).

Els dos grans col·lectius majoritaris – marroquí, per una banda, i llatinoamericà (fonamentalment equatorià i colombià) per l'altra -, tenen entre si elements diferencials molt clars que a la vegada comporten que aquests elements o trets característics es tradueixin en necessitats específiques.

- El col·lectiu marroquí es troba quasi en la seva totalitat en situació regular a Manacor. Es tracta majoritàriament de famílies i, en menor mesura, d'homes sols. En la major part dels casos els homes porten un cert temps d'estada a l'illa – i al municipi -, la qual cosa, afegida al fet de trobar-se en situació regular a Espanya, comporta una trajectòria laboral més llarga que la que presenta el col·lectiu llatinoamericà en general. Treballen en activitats que pertanyen majoritàriament al sector de la construcció i en menor nombre a l'agrícola. El cas de les dones marroquines requereix especial atenció ja que si bé també es troben en situació regular, la majoria disposa tan sols de permisos de residència no autoritzats per treballar - ja que la seva entrada a Espanya s'ha produït a través del procediment de reagrupament familiar -, la qual cosa, afegit a la dificultat idiomàtica que presenten la majoria, converteix la seva inserció social i laboral en un procés més llarg del que seria desitjable i que en molts de casos, fins i tot, costa d'engegar.

Entre el col·lectiu llatinoamericà s'hi troben un nombre elevat de persones en situació irregular i en alguns casos amb escasses possibilitats de regularitzar la seva situació a curt termini. La composició d'aquests nuclis familiars és més heterogènia que el col·lectiu anterior, donant-se la presència de famílies formades per parelles amb fills, nuclis monoparentals, així com homes i dones soles, indistintament.

El temps d'estada al municipi és molt variable, però es donen un nombre important de casos que no tractant-se de persones recentment arribades - més d'1 any d'estada a l'illa -, romanen encara en situació irregular.

Dintre d'aquest col·lectiu i en relació a l'àmbit laboral, hi destaca la participació de la dona – quasi en exclusiva - treballant en el servei domèstic, bé sigui com a interna o bé realitzant hores de forma puntual o periòdica en diferents domicilis.

Aquest mateix diagnòstic exposa les següents situacions de dificultat i problemàtiques emergents:

- Nombre considerable d'immigrants en situació irregular, fonamentalment originaris de països llatinoamericans, i que suposa una dependència excessiva en determinats sectors de la realització d'activitats en l'economia submergida.
- Dificultats d'inserció: laboral, destacant la de les persones en situació irregular i la de les dones marroquines; i social, del col·lectiu en general, però especialment d'aquelles que presenten dificultats idiomàtiques.
- Les càrregues familiars en el cas de les famílies monoparentals, destacant el nombre de situacions entre el col·lectiu equatorià i colombià, i especialment greu en aquells casos de dones soles amb fills que encara no han arribat a l'edat d'escolarització i que dificulta encara més la realització per part d'aquestes de qualque tipus d'activitat laboral.
- La insuficiència d'ingressos. Disposar d'ingressos insuficients o de manca d'ingressos en general reflecteix bàsicament dos tipus de situacions: la d'aquelles famílies que realitzen tan sols treballs puntuals i de forma esporàdica, o bé la situació de famílies amb molts de membres en les quals tan sols treballa un dels adults i els ingressos en aquests casos, tot i ser regulars, són insuficients per fer front a les necessitats del conjunt de membres de la família. És important destacar també que, en molts dels casos, els llocs de treball ocupats són de baixa o nul·la qualificació (peó, servei domèstic, etc.), i per tant amb baix nivell adquisitiu.
- Problemàtiques relacionades amb l'habitatge i que esdevenen de situacions d'amuntegament en aquests. Situacions on comparteixen un mateix habitatge famílies amb fills amb persones soles, diverses famílies amb molts de membres, grups de persones soles sense vincle familiar, etc., cosa que dona a més una gran mobilitat de persones dins dels habitatges del municipi.
- Dèficits formatius en segones generacions d'immigrants i dificultats idiomàtiques que dificultaran la relació amb l'entorn. La presència dels fills d'aquestes primeres generacions d'immigrants, que han arribat a Espanya al moment d'incorporar-se als darrers anys de l'ensenyament

obligatori i que en l'actualitat i per la seva edat ja estan fora del sistema educatiu, en alguns casos presenten greus mancances en aquest àmbit, i aquest fet pot suposar en el futur un greu entrebanc a l'hora d'accedir al món laboral. Més encara en el cas de col·lectius amb dificultats idiomàtiques difícilment superables a curt termini si ja es troben fora de l'escola i no poden comptar, en aquest sentit, amb recolzament familiar, cosa que constitueix un perill evident d'exclusió social.

- Dificultats idiomàtiques, destacant pel que fa a la composició de la població immigrant al municipi de Manacor la de les dones i homes marroquins/nes, i que determina que el procés a engegar per accedir al món laboral serà encara més lent i exigirà, a més, de la disponibilitat dels recursos adients i un elevat grau de compromís per part de les persones implicades.

En relació a la problemàtica relacionada amb les dificultats idiomàtiques, un dels aspectes positius a destacar és la presència de segones generacions escolaritzades i amb un desenvolupament normalitzat en relació al seu entorn més proper, el municipi, i que permet un cert optimisme pel que fa, almanco, a la superació de determinades dificultats, com per exemple les idiomàtiques presents en bona part del col·lectiu marroquí en edat adulta. De fet, en l'actualitat són molts els casos dels fills que serveixen de pont entre els seus pares i els professionals dels diferents serveis del municipi, i que exerceixen com a element potenciador de la socialització dels pares en la comunitat.

Per tant, a manera de resum, les principals necessitats del col·lectiu immigrant resident a Manacor són les següents:

- Necessitat de regularitzar la situació administrativa. Les situacions d'irregularitat tenen una incidència clau en tots els àmbits: laboral, social, econòmic i en relació a l'habitatge.
- Competència lingüística. Especialment accentuada en col·lectius concrets, com el marroquí, i en major mesura en el cas de les dones.
- Treball. Manca de qualsevol tipus d'activitat laboral o manca d'activitat laboral continuada per part d'algun o de la totalitat dels membres adults de la unitat familiar.

Anàlisi del context sanitari

La realitat dels centres sanitaris en el municipi de Manacor s'ha vist també afectada per l'increment del nombre de col·lectius extracomunitaris, sense que s'hagi previst dotar-los d'eines necessàries per fer front a la nova situació. Com a conseqüència del fet de la reagrupació familiar, el servei de pediatria s'ha vist des-

bordat davant d'aquesta realitat. Segons les seves darreres estadístiques, aquest servei dona assistència a aproximadament 600 infants entre 0-14 anys, sense incloure els menors no censats (immigrants, peninsulars, assegurances privades, població d'altres zones de salut, etc.). El col·lectiu marroquí continua essent el col·lectiu que representa més dificultats per adaptar-se als serveis sanitaris, per la seva dificultat lingüística i per la percepció que té en especial el col·lectiu rifeñy del concepte de la salut malaltia. És a dir, la procedència d'aquest col·lectiu d'unes zones rurals disseminades, lluny dels centres urbans, a les muntanyes del Rif on no existeixen centres hospitalaris. Això els obliga a dependre de la medicina tradicional sustentada en els remeis casolans i en el curandero com a figura professionalitzada, i, per tant, una vegada resideixen aquí, en nuclis urbans, es troben amb un enfrontament entre la medicina oficial i la medicina tradicional. Això els deixa en desavantatge puix que en moltes ocasions es produeix un fort xoc en les seves mentalitats, tant físiques com psíquiques. Altra problemàtica que presenta aquest col·lectiu és quan acudeixen al servei sanitari d'urgència i la malaltia ja és esbancada.

Des d'aquest servei s'ha estat estudiant la realitat sanitària al PAC de Manacor en relació amb l'augment de la immigració, les seves demandes sanitàries, i les diferents dificultats i barreres que tenen tant els professionals com els immigrants a l'hora de comunicar-se. Per tant, estam veient de quina manera es podrà contractar un mediador per solucionar les esmentades mancances d'aquest servei, ja que no compten amb el servei de mediació intercultural.

La immigració i els seus derivats problemes d'habitatge, treball, documentació, etc., està afectant greument la salut mental de molts d'aquests immigrants, per igual tant en homes com en dones. Dins del col·lectiu d'immigrants marroquins (berber), el fet que un dels psiquiatres sigui marroquí ha ajudat perquè aquest col·lectiu acudeixi a les consultes, tenint en compte que provenen de petits pobles on aquesta malaltia es cura amb màgia i altres remeis tradicionals.

Anàlisi de la realitat migratòria dins les institucions religioses: la mesquita musulmana del col·lectiu marroquí

La mesquita musulmana de Manacor és propietat de l'associació cultural musulmana del col·lectiu Marroquí resident al municipi de Manacor. Les activitats d'aquesta associació es desenvolupen exclusivament entorn a la mesquita. Els seus objectius primordials i exclusius assoleixen les pràctiques religioses musulmanes, l'ensenyament, l'orientació i el manteniment del culte (As-salat) així com la commemoració religiosa del calendari musulmà (el Ramadà, la Festa del Xot, el Naixement del Profeta i el cap d'any musulmà, etc.). En conclusió, es pot confirmar o constatar que la mesquita i l'associació cultural al municipi de Manacor és una mateixa entitat. L'ensenyament de l'Alcorà i de l'Islam als nins rifeñys és una de les activitats dutes a terme per la mesquita durant el cap de setmana.

La participació ciutadana i el moviment associatiu d'immigrants al municipi de Manacor

Un dels objectius del Servei de Mediació Intercultural Municipal és facilitar i potenciar la convivència cultural entre els diferents col·lectius d'immigrants extracomunitaris que resideixen al municipi i la societat manacorina, mitjançant espais de trobades.

Un altre objectiu del Servei de Mediació Intercultural ha estat la fomentació del moviment d'associacionisme entre el col·lectiu d'immigrants, ja que l'associació d'immigrants és un dels elements de la xarxa social que envolta l'immigrant i el seu procés migratori. Conscient d'aquesta realitat, des de la Delegació de Cultura i Juventut s'ha ofert tota l'ajuda necessària per a la creació d'una delegació de l'associació dels immigrants marroquins a Balears, Acció Civil, i ha donat suport a les dues associacions d'immigrants que ja existeixen: L'Associació d'Immigrants de la Comarca de Llevant, amb seu a Porto Cristo, i l'Associació Intercultural de Manacor.

La reunió de l'associació d'immigrants marroquins Acció Civil de Balears, al molí d'en Polit, amb la població marroquina resident al municipi.

Espai, fet urbà i societat a
MANACOR

llengua i
literatura